

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
részek és hirdetési díjak küldendők. ::

Magyar Evangyéliomi Keresztyén Diákszövetség.

A mai napon több mint másfélszáz közép-iskolai és akadémiai hallgató ifjú sereglett Debrecen város falai közé, hogy modern angol példára, a Nagyerdő lombos, árnyas fáin alatt, sátrakat ütve, gyűlésezzenek. Ezek az ifjak a Magyar Evangyéliomi Diákszövetség tagjai.

Kissé ismeretlenül hangzik ez a név, még egyházi köreinkben is. Nézzünk szemébe e társaságnak; most, hogy ide hozzánk jöttek, jó alkalom kínálkozik erre.

Az ilyen társulatok címei nem mindig szoktak sikerülni. Ez a kissé hosszúság azonban meglehetősen tájékoz bennünket ama cél felől, melyet ifjaink ebben a tömörülésben maguk elébe tűztek volt.

Állapítsuk meg elsőben is, hogy céljuk az Evangyéliom. Nem felekezeti tendenciák melegengetése; nem szektáskodó különcködés. Hanem az Evangyéliom. Az Isten ígéje, a maga egyszerűségében és fenségében. — Valami szent nagy vágyakozás virágzott ki ifjaink lelkében: megismerni azt, ki e világ fundamentumai felett egy magosabb világot, — az Isten országát akarta s akarja megépíteni s ez a vágyakozás tette készíti őket: előkészülni az életre az Isten ígéjének minden fegyverzetével s munkálkodni az ifjúság napjaitól kezdve, mint korán reggel elhívott munkások az Úrnak szőlőjében.

Mi pedig, akik megállunk a nagyerdei sáttortábor előtt, örömtől sugárzó szemekkel tekintünk a mi ifjainkra. Látásokat látnak s álmokat álmodnak ők. Egy szebb jövőről, amikor az Úr lakozik az ő népeinek közepette s amikor ama báránynak vére megmossa azokat, akik gyűlnek a Király széke köré.

Becsüljük meg ezeket a fiaikat, kik olyanok, mint a nyilak az erősnek kezében. Hisz-

szük, hogy távol van és legyen is távol tőlünk gyűléseik közben a túlzott komolykodás. Az a lombos, virágos erdő, mely mint egy szimbolikus koszorú körülfonja őket, — tanítsa meg ifjainkat arra, hogy az Evangyéliom betűiben is életet és az élő Krisztust keressék.

És ebben a munkában szeretettel látjuk és bizvást küldjük a mi debreceni diákjainkat is. Pár éve a mi ifjaink zászlót hímeztettek maguknak. A zászlón nyitott biblia s felette kard látható. Most nem a kardforgatás korszakát éljük. Az a kard pedig nem azért van azon a nyitott biblián, hogy elzárna azt. Hiszen az a biblia nyitva van! Nyitott biblia a mi fiaink kezében: óh mily szent valóság ez, — beteljesedése a zászlókészítők vágyainak!

Tudjuk, hogy sokan idegenkedve tekintenek erre a „külföldies ízű” „nem magyar” mozgalomra. A barátságtalanok figyelmét két dologra hívjuk fel.

Első ez: a pár héttel ezelőtt itt lefolyt egyházkerületi gyűlés színe előtt egy idősebb, igen tekintélyes lelkész nyíltan bevallotta, hogy ők nem értenek a belmissióhoz. Tehát őtőlük ne várjon a kerület belmissiót.

A másik ez: az ORLE nagy buzgósággal készül össze egy belmissziói kurzust összehozni a lelkészek számára; tehát pártfogolni óhajtja azt, hogy mondjuk a múlt században még senki sem gondolt az ifjúsági missióval.

Most e két leszögezett igazság szilárd pontjain keresztül, a józan következtetés irányában haladva, — íme ide jutunk: égetően szükséges az evangélizáló, missziói munka az ifjúság körében, hogy az ő soraikból növekedjenek a belmissió képzett, lelkes apostolai.

És ezekre a nagy szempontokra gondolva, megállapíthatjuk, hogy az egyetemesebb egyháznak nemcsak támogatni, de egyenesen kezébe kellene venni az ifjúsági evangyéliumi mozgal-

mak ügyét s a jövő érdekében vezetni s irányítani azt.

Félre hát minden hidegséggel, e lelkes ifjú csapattal szemben! Itt csak egy kifogás a jogosult: miért nincs ott abban a nagyerdei sátorábrában minden debreceni teológus?

... Akik pedig ott vannak, azokra a mi Istenünk áldó kegyelmét kívánjuk!

Adja az Úr, mindnyájunknak Atyja, hogy a Debrecenbe sereglett ifjak gazdag lelki kincsekkel térjenek vissza iskoláikba: hogy ez a gyűlés gazdag gyümölcsöket teremjen az ő tisztá, fennkölt lelkeiknek s református anyaszentegyházunknak egyaránt!

Uray Sándor.

Világosság.

néh. Gergely Antal beszédeiből.

Rettenetes a setét, amelyben a tárgyak elvesztik körvonalait: ahol a kicsi nagy, a nagy kicsinek látszik, ahol a megszokott tárgyak rémképekké torzúlnak és amelyben mindenkit valami ismeretlen veszély fenyeget. Hát még az örök setét, melynek nincs kezdete

és nincsen vége, melybe a világosságnak csak egy parányi sugára se fér? A bűn, az örök halál! Még ennél is sötétebb volt a *Kezdet*, az *Éj*, mely a nagy teremtés előtt kitöltötte a világmindenséget, melynek végtelen hullámai némán és hangtalanul, sötétben és megláthatatlanul, rejtelmesen és vigasztalanul kavartak az Űrben. Nem csoda, ha ettől maga a legfőbb világosság is visszaborzadt és monda: Legyen világosság!

És lett világosság, és lettek a világosító állatok és lett a Föld a napokkal és az éjszakákkal; a teremtettség a maga minden szépségével és lett az élet, az isteni szikra kipattanása a maga mindent éltető erejével. És lett a világosság, melyben minden a maga valóságában látatik, melyben a kicsi kicsinek, a nagy nagy, a mélység mélységnek, a magasság magasságnak látszik; ahol öröm nyílik, szépség ragyog s a kis gyermek is bátorságosan járhat, ahol a nap boldogan süt, a csillagok örömben fénylenek, ahol szeretet, irgalmasság, öröm, boldogság tanyázik.

Lássátok, ilyen az Isten világossága és ebben a világosságban s erre a világosságra teremtette Isten az embert; szentségben, tisztaságban, a

TÁRCZA.

Két sír mellett.

Most már két sír mellé állított
Az élet engemet.
A búcsúdall visszaszallítja
A „szomorúfűz hervadt lombja”
S búcsítja lelkemet.

Az egyik sír régi, mohos sír,
Anyámat takarja.
— Úgy érzem, mintha közelegne
S anyai szívvél átölelne
Puha védő karja.

A másik friss, még virágtalan
Atyám a lakója.
— Bizony, még minket felnevelte
Hej, de sok éjt nappallá tevé
S hullott a könny róla.

S mi tanulság sirjaik felett,
Amikor megállok?
— A világ földi édenébe
Oly igen pajzánul veté be
Kertiész a virágot...

*

Én és Székely Józsi.

Barátságban, együttlétben,
Mintha egygé nőltünk volna.
Olyanok is voltunk éppen
Mint az iker rózsaszálak:
Egybefonva...

*

A magyar ifjakhoz.

Hol a dicső hősök...? Sorban elhalának,
Kik nevet szereztek és hírt e hazának.
Óh ha e sasok mind sást nemzettek volna;
Előttünk egy földrész most már meghajolna.

De dulta a török, tatár ez országot,
Sőt maga magán is hányszor eret vágott.
Csak annak köszönjük, hogy még vége nincsen;
Mert el nem hagyta a nagykegyelmű Isten.

Mily sok vére omlott beháborúiban,
Hitökért üldözött derék papjaiban,
Gályákra hurcolták, a vérpad nem elég;
Ki hitte volna azt, hogy magyar éljen még...?

maga képére és hasonlatosságára. És ettől a világosságtól és boldogságtól foszt meg bennünket a lelki setétség, a bűn. Ahol ennek félelmetes homálya a lelkekre ráborult, ott nem ismeri meg az ember az embert többé. Az atya az ő gyermekét, a gyermek az ő apját, a testvér testvérét, a barát a barátot. Ott gyilkolják, öldösködnek a szerencsétlen emberek egymást, ott nincs a törvénynek ereje, a szabadságnak, a szeretetnek hatalma. Irtózat és borzalom rettetget mindenütt, mint a holdsugár és csillagfény nélküli éjszakában, mint a világ teremtése előtt s mint a bűnbeesés után...

De világosodik az ég és egy csodálatos csillag fénye támad. A betlehemi mezőn pásztorok énekelnek és az elalélt szívekben boldogító reménysugár dereng.

Majd kél a húsvét bíborhajnala is, meg-aranyozza a Golgota keresztségét és csodás hittel tölti el a tanítványok kebleit. Fényes felhő ragyog Áldozó csütörtökön az Olajfák-hegye felett s a rekkenő nyári zivatar villámfénye láttatik meg Pünköst ünnepén. De eloszlik a felleg. Így süt ki felettünk Isten fényes napja, így vesszük a Megváltó által annak melegét. Ő maga a hajnal, a mi fényes napunk, akit

aki követ, nem jár többé a setétben. Aki ahol van, áldás, boldogság, élet van vele s a mindenható szeretet hinti sugárait. Ott a szegény nem szegény és a gazdag nem a legboldogabb. Ott az erős gyámolítja a gyengét s az árva, özvegy, az elhagyatott, a szűkölködő gyámolítást és részvételt talál. Az első olyan, mint az utolsó és a hatalmas szolgálja a legkisebbnek.

Világosság, a nap melege kell a tenyészet-hez és ahová a nap süt, ott csirázik, virágzik, gyümölcsözik, él és fejlődik minden a földön. És ahová Krisztus boldogító tudományának fénye ragyog, ott is él, ragyog, fejlődik minden nagy, minden nemes a szívekben.

És mégis ezt a napot, ezt a tudományt akarnák homályba vonni a földi emberek? Azzal, hogy a Teremtő lételetét megtagadják, a Krisztus istenségét kétségbe vonják és a Szentlelket káromolják?

Bűnösök, gondoljatok a végre, az örök sötétre. Vakmerő, elbizott emberek, gondoljatok Istenre és arra, hogy Tőle vettétek a világosságot. De mik a ti lámpáitok, villamosságotok a napnak melegéhez és fényéhez képest és mik vagytok ti tudásotokkal az örök világossághoz.

*De Isten velök volt, megtartá a népet;
Mert csak őt imádták, nem faragott képet.
De ha ellérnek az újított vallástól,
Ki sem menti meg a vég elpusztulástól.*

*Ti élő unokák e példán járjatok;
Igy fenn fog maradni minden utánatok.
Mert ti is elhaltok, de fenn marad a nyom
És e nyomok után áll, vagy esik e hon!*

Lénárd Ede.

Vasárnap reggeli ima.

Világokat egyetlen szavaddal teremtő avagy rombadöntő hatalmú Isten, ura az időknek és az örökkévalóságnak! Rebegő ajakkal keressük a szavakat, hogy megnevezzünk Téged, ki hozzájárulhatatlan vagy dicsőségben s mondhatatlan irgalmaságodban. Engedd Uram, hogy bár gyöngé szóval s csöndes szívdobogással: imádhassunk most Téged, mint világosságnak kiapadhatatlan kútfejét.

Imé a nap, — Istenünk! a Te napod, — mint egy erős versenyző férfiú indult el az ő pályafutására. Ragyogó orcáján a Te dicsőséged, a Te fenséged tükröződik édes jó Atyánk. Oh mily végtelen lehet e mennyei dicsőség és fenség, hogy halvány tükröző-

dését bár, — a nap sugáraiban, ki nem bírja a mi szemünk.

Leborulunk hát a Te nagyságod és tökéletességed láttára, hogy elrejtjük gyöngé s bűnös tekintetünket előtted, óh örök igaz Isten! Imádkozó hódolatunkból csak szívünk egyre erősödő dobogását nem rejthetjük el...

— Ámde micsoda ama mennyei szövétnek, mely e földet s rajta pályafutásunknak útját világítja csupán, ama lelki szövétnekhez képest, aki az örökkéélő Jézus! Akinek tekintetét elbirja szemünk; aki még porba rejtőző félelmünkből is felemel; aki elsímitja homlokunkról a gondterhes felhőket s bűneinkért való búsulásunkban megkoronáz üdvözítése kívánt örömmel.

Emelkedjete hát mi csüggedő lelkeink, fel-fel a porból, amaz örökkévaló szent haza felé! Erősöd-jék ajkunk imádkozó szava, — mint sok vizeknek zúgása... imé az úrnak lelke lebeg e zúgó vizek, — ez imádkozó lelkek felett.

Atyánk, ki ragyogó fényben új reggelt adtál: e kedves szép vasárnapon kétszeres fényességért esedezünk, a megváltó, bűnöktől fehéritő, üdvözítő Jézus lelki világosságáért!

Oh hadd legyen nekünk a mi hitünk szerint. Ámen.

—is.—

az Istenhez mérve? Sok vizek el nem olthatják, sok folyóvizek el nem boríthatják azt.

Azt se higgyétek hát, hogy ama *Világosság* megoltható legyen. Az ember legfeljebb csak elzárkózhatik előtte, csak kiszoríthatja szobájából és ki szívéből is. De ott, ahol nem ragyog a nap fénye, penészgombák ütnek tanyát és a betegség csirái fejlődnek s ahol a Krisztus tudományát megvetik, a bűnök terjednek el.

Ti azért mindig az ég felé nézzetek és az áldott nap fényének örvendjete. Az Isten rendelése ez, ki azt mondá a teremtés reggelén: Legyen világosság! Legyen világosság szívetekben is, a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki nekünk fényes napunk, a mi bánatos lelkünknek vigasztalója, áldás, kegyelem, irgalmasság, könyörület és örök élet. Amen.

Külföldi egyházi élet.

A „*Ne temere*“ Amerikában. Az Egyesült-Államok alkotmánya a „szabad egyház a szabad állam“ elvét vallja. Az állam és egyház semminemű összeköttetésben nem állván egymással, Róma ez országban nyugodtan kihirdethette a „*Ne temere*“ dekrétumot. Mindaddig, míg a pápai felfogás privátim minősíti a református lelkészek által kötött s az állam által törvényesnek szankciónál házasságokat érvényteleneknek: a magán vélen énnyel nem törődik. De mikor a római egyház papjai annyira vetemednek, hogy nyíltan és hivatalosan gyalázzák meg az állam törvényei által érvényeseknek elismert házasságkötéseket: az állami törvények lábba tipróival szemben büntetést alkalmaz. Ilyen esetek foglalkoztatják most az amerikai közvéleményt: sajnos, a botrány főhősei magyar római katolikus papok.

A dolog tiszta megértése végett előre kell bocsátanom, hogy Amerikában nem kötelező polgári: hanem fakultatív házasságkötés van gyakorlatban. A városi jegyzőtől kiváltott házassági engedéllyel a házasságra lépő felek saját belátásuk szerint jelentkezhetnek akár az egyházak lelkészeinél, akár a városi főtisztviselőknél (polgármester, bíró). Az állam által házasságkötési joggal felruházott egyházi- vagy világi hatóság a házasság kötése után 5 nap múlva tartozik a házasságkötési engedélyt a rajta levő űrlap kitöltése után a városi jegyzőhöz visszajuttatni, aki azt az állam székhelyén levő anyakönyvi hivatalba (vital statistic bureau) küldi be megőrzés végett. Az állam tehát attól a perctől fogva, amikor az áldozár, predikátor, rabbi vagy bíró által megkötött házasságról a házasságkötést végző jogi személy által beküldött házasságkötési jelentés birtokába jut: az illető házasságot érvényesnek és törvényesnek ismeri el.

Ezzel az alkotmányban gyökerező törvénnyel jutott most ellentétbe a „*Ne temere*“-nek vakul engedelmeskedő két magyar római kath. plébános. Dagonya István kisvárdai (Szabolcs m.) illetőségű római kath. és Csoma Mária pátrohai (Szabolcs m.)

református felek alulírott lelkész előtt kötötték az állam szerint teljesen érvényes házasságot. Midőn e frigyből gyermekek származtak, Grósz Ferenc perthamboyi római kath. paphoz vitték kereszteltetni, aki az első gyermek részére latin, a második részére magyar nyelven kiállított s az egyháza pecsétjével ellátott bizonyítványban azt igazolta, hogy a gyermek „*törvénytelen*“ (illegitima) s „*a szülők ágyasságban élnek*“ (*parentes vivunt in concubinato*). Hasonlóképpen nyilatkozott Grósz plébános a Novotny Ferenc (győrszentmártoni) Győr m.) és Illés Zsófia semjéni (Zemplén m.) vegyes házások gyermekéről is; e házasságkötést Kuthy Zoltán newyorki esperes-lelkész végezte. Trentonban pedig Radóczy Kálmán plébános egy vegyesházasságról, mely Korocz Géza református lelkész előtt kötött, merészelte állítani, hogy „szülők kálvinista prédikátor előtt kötötték házasságot, ami a pápai rendelet szerint semmis s így a gyermek törvénytelen“.

Ez arcpirító bizonyítványok beszerzése után alulírott ez esetekre felhívta az amerikai közvéleményt. Több előkelő lap foglalkozott e szégyenletes dologgal s az állam törvényeit lábba tipró, a házasságokat meggyalázó s a gyermekeket csúfosan megbélyegző bizonyítványokról fényképeket készítettek. (A „*Liberty*“ című folyóiratot, amiben két fénykép található, a nt. szerkesztőség címére elküldtem.) Az ország minden részéből ígérték előkelő polgárok erkölcsi és anyagi támogatásukat a kártérítés és becsületsértés címén megindított perhez, amiben a türelmetlen pápai szellem csap össze az állam liberális törvényével. A dologban a legfájdalmasabb az, hogy magyar római kath. papok türelmetlensége miatt (és hozzá tehetem: pénzsóvárága miatt, mert a feleknek felajánlott második házasságkötésért, ami a törvényteleniséget megszünteti s az ágyasság bélyegét letörli, 15 dollárt kértek) kerül a világ elé e botrányos per, amit egy kis papi prudencia alkalmazása mellett ép úgy el tudtak volna kerülni, mint ahogy elkerülik a görög kath., ir, német stb. róm. kath. plébánosok. Vajjon mit szól az ilyen dolgokhoz a Krisztus szellemében gondolkodó dr. Prohászka Ottokár püspök? (Grósz az ő egyházmegyéjének papja.) Mit szól a magyarországi közvélemény egy olyan római kath. papnak amerikai hazafias munkájához, mint amilyen Grósz plébános, aki egyik hívének értésére adta, hogy ha még egyszer református pap által írott hazafias költeményt mer elszavalni, nem engedi a gyónáshoz járulni? Ime, a „*Ne Temere*“ otthon elvesztette méregfogát, de gyilkol és öl az amerikai magyarság soraiban, ahol rövidlátó római kath. papok szemében a faji összetartás s a felekezeti béke haszontalan, értéktelen fogalmak.

Lutheránus székesegyház Rómában. A németországi lutheránusok Rómában pompás dómot szándékoznak építeni. E célra az adományok szépen gyűlnek. Wittenberg 3 harangot, Magdeburg szószéket, Eisleben, a Luther születéshelye keresztelőmedencét, Mansfield keresztelőkannát, Erfurt, hol az Ágoston-rendű kolostorban Luther pappá szentelték, oltárt adományozott. A Gusztáv Adolf-egylet női tagjai nagy tevékenységet fejtenek ki a pénzügyítés terén, aminek a pápa nem igen örülhet.

Az egyházi unió kérdése. Mint említettük volt, Kanadában a presbyteriánus, methodista és kongre-

gacionális felekezeti megkísérelt egyesítése kérdésében megkeresték az összes érdekelt egyházközségeket, hogy milyen álláspontot foglalnak el az unió kérdésében? A beérkezett 9665 szavazatból 6245 szavazat az egyesülés javára esett. Így tehát kilátás van arra, hogy Kanadában a közvélemény lassanként megéri az unió megvalósításához.

A methodisták naggyűlése. Az Egyesült-Államok széttagolt felekezetei között a methodisták vezetnek, akiknek hat milliónál több úrvacsorával élő egyháztagjuk van. E felekezet a napokban tartotta meg évi gyűlését Minneapolisban. Érdekes vitára adott okot, hogy vajjon a tánc, szivar és szeszes italok mérsékelt élvezése ellen továbbra is ellenséges álláspontot foglaljon-e el a hivatalos egyház s a nevezett mulatság és élvezet követőit kitiltsa-e kebeléből vagy pedig a felekezet alapítójának, Wesley Jánosnak szellemében ez, adidforá"-kat az egyén lelkiismeretére bizza-e? Szótöbbséggel az utóbbi liberális felfogás mellett nyilatkozott a naggyűlés.

Kül terhel a felelősség a Titanic elsüllyedéséért? Az Egyesült Államok szenátusának e célból kiküldött bizottsága megállapította, hogy a Titanic hajóval elsüllyedt 1517 ember haláláért a felelősség Smith kapitányt terheli. Hiába jelezték neki Marconi táviró segítségével a közeli jéghegyek veszedelmét, teljes gyorsasággal hajtott, hogy az első útát megtevő hajó „rekord”-ot érjen el s a többi hajótársulatok úszó óriásaival ne csak kiállja a versenyt, hanem azok fölé emelkedjék. Ha ez sikerült volna, a Titanicot választották volna a gazdag utasok, mint leggyorsabb és legdivatosabb hajót. De másként történt s a szenátus Pál apostol szavainak ad igazat: „A pénz szerelme minden gonoszságnak gyökere”. I. Tim. 6: 10. A Carpathia kapitányát, Rostromot, aki a vészjelzésre a szerencsétlenség színhelyére sietett és az életben maradt szerencsétleneket megmentette, ezüst serleggel tüntették ki.

A Londoni Missió-Társulat, mely London városa elzüllöttjei és szegényei között munkálkodik, múlt évi számadását 5000 dollár adósággal zárta le. Ez összeget azonban az igazgatótanács tagjai pár perc alatt összeadták. A Társulat céljaira a kongregacionálisták évenként 2½ millió koronát adnak úgy, hogy minden egyháztagra heti 10 fillért vetnek ki.

Perth-Amboy, N. J., 1912 május 31.

Nánássy Lajos.

Két absurdum pápai rendelet.

Azt mondják, a csodák kora lejárt. De úgy látszik, az absurdumok az absurditások kora nem járt le. Ugyanis a római pápa két absurdum rendeletet adott ki. Az egyik megtiltja a római katolikus papoknak, hogy plebániájukon nőszemély lakjon, legyen bár ez a nő személy akár édesanyja, akár testvére vagy más rokona, vagy szakácsnéja a plebánosnak. És ezzel a rendelettel azt akarja elérni a pápa, hogy a plebánosok erkölcsi élete minél tisztább legyen, hogy a VII-ik Gergely pápa által rendelt pápi nőtlenség (coelibatus) a rendemeztettek által szigorúan betartassék, nem csak a szó betűszerinti értelmében, hanem minden oly közeli kísértések ellen, melyben a test és vér követeli, hatalmasan követeli jogait,

ne hogy a coelibátusságból concubinátusság származék. Tehát a papok paróchiájukról masiroztassák el anyjukat, testvérüket, lehet, árva rokonukat, és ha szakácsnéjok van, szakácsnéjokat és tartsanak férfi szakácsot vagy járjanak kosztra valahová, magánházakhoz vagy vendéglőkbe, vagy hordattassák kosztot a plebániára. No hát nem hiszem, hogy annyi férfi-szakácsot lehetne találni, hogy minden katolikus papnak jusson egy szakács. De azt sem hiszem, hogy egy kis parázs forradalom ne ütne ki e rendelet ellen. Nem hiszem, hogy az erkölcsiséget csak mutató rendelettel e változás által el lesz érve a cél is. Mert vajjon az Ádám és Éva jól táplált ivadéka, ha még pápi nőtlenségre, castitásra vannak is kötelezve, elhagyják-e a bűnt, míg a bűn el nem hagyja őket? mert hiszen ők is emberek. Csalódik a pápa ebben is, — mint sokakban — habár csalahatalannak tartja és tartatja is magát.

A híres, volt — már néhai — váradi püspök, Schlauch, már régen hangoztatta: „vissza a középkorba”. Ez a pápai rendelet is azt célozza. Ma-holnap aszkétáknak kell lenni a plebánosoknak a legvégső önmegtartóztatásig. A barátok pedig stilyiták lesznek vagyis oszlopszentek, sőt köldöklekesek, azaz köldököt szemlélők, amilyenek a középkorban igen sokan valának, s ettől várták lelkök üdvösségét.

Az önmegtartóztatás szép és követendő erény. De nequid nimis, medio tutissimus ibis. De a pápaság túlságokra, szélsőségekre volt és lesz hajlandó. Nem respektál az semmi jogot. Mert előtte, az ő akarata előtt térdet, fejet kell hajtani, mert az egyház érdeke azt kívánja.

Hogy a plebánosok hogy fogadják e rendeletet, természetesen nem tudjuk, minket ez a rendelet nagyjából nem is érdekel, csak gondoljuk, hogy igen nagy meglepetést fog kelteni, főként azon plebánosok előtt, akik anyjukat, testvérüket vagy árva rokonukat tartják. Az actio reakciót szülhet. E rendeletre főként a bátor római, olaszországi papság felelheti ezt, amit már régóta hangoztatott: Coelibatum delendum esse censeamus; avagy egyesek részéről hangoztatik ez is: El Rómától.

A másik rendelet ez: hogy a római katolikus papok kivételesenek a világi hatóságok juris dictiója alól. No már ez veszedelmes középkori kívánság. Tendentiája államellenes is lehet. Mert ha a cél szentesíti az eszközöket, akkor a papság államellenes tanokat is hirdethet, sőt összeesküdhetik a papság az állam ellen is, anélkül, hogy az összeesküvő papoknak csak hajók szála is meggörbülhetnék. Papi immunitás is lesz. De vajjon holló hollónak kiássa-e szemét? Óh nem. Nem adnak ki egy papot sem. A középkor csillámlik ki e rendeletről, mert anathémával sújtja azt a bírót a pápa, aki valamely papját el meri ítélni. Mert a papok bűneinek világgá jutni nem szabad.

A terveiket elfedező, de messze látó jézsuitizmus terve ez. És ha sikerül, még megérjük nemsokára, hogy ki lesz mondva ez ósdi gyakorolt elv, hogy a pápa felette áll a királyoknak. Csakis az lehet uralkodó, kit a pápa akar. És ha furfangos volt a régi jézsuitizmus, avagy nem furfangosabb, ravaszabb-e a mai? A jézsuitákat több országokból nem azért üzték ki, mert az államra nézve hasznosak voltak; sőt sokkal inkább azért, mert az állam érdekei ellen cselekedtek.

A jezsuiták a congregációkkal alapozzák Mária országát. Nem sokára centrum-párt alakul Magyarországon is. És ez a centrum-párt kormányra is fog előbb-utóbb jutni. Ha feljajdulnak egyes nagy kapacitású világi jezsuiták, aminő báró Barkóczy, Rakovszky és Szmracsányi, hogy a katolikus intelligens elemből még sokan vannak, kik a kongregationalisféle maszlagokat nem vették be, és olyik hatyúdalanak nevezi azon toasztját, melyet egy nagy egyesületi gyűlésen elmondott, hol megtámadta a szűkmarkú főpapokat és az indifferens intelligenciát, mert nem eléggé támogatják a néppártot. Óh ez bár trombitaszó volt azért, hogy ébredjenek fel, de a főpapság nem veszi ezt rossz néven, tudva, honnan fú a szél. Ismerve a trombitást, ki nem vonul vissza, csak várja, lesi a hatást, mi nem marad el a néppárti jezsuitizmus javára. Megnyílnak az incognitó főpapok, notabilitások tárcái, a közönyösséget, a tétlenséget a cselekedet váltja fel és a néppártban látszólagosan bent nem lévő szemlélődő hatyúdalos dirigálja a néppártot: illetve a congregáció tagjait szaporítja. Természetesen a szentnyáj congregációja csakis szent dolgokkal, a hitélet mélyítésével fog foglalkozni, távol áll tőle a politika? Apage satanas politika, ez lesz a jelszavok? Hiszen ők csak a keresztyén szellemet akarják bevinni a családba és annak minden tagjába beoltják? De milyen keresztyén szellem lesz az? Könnyű rá a felelet: a vallási türelmetlenség szelleme, melynél fogva a képviselőháztól lefele, egész a falusi bakterig, keresztyén szellemű férfiak választhatók, sőt a kinevezéseknél miniszter is csak hithű katolikus lehet, tanár az állami iskoláknál szintén, más vallású nem lehet semmi.

Ha az igazi krisztusi szellemet vinnék be a családba; akkor nem cselekednék azt, ami Jézus által oly annyira hangoztatott felebaráti szeretetnek írniája, kigúnyolása. Hiszen nem keresztyéni, nem krisztusi szellem lengi át azokat, kik azon jezsuita elve(ke)t vallják, s a szerint cselekesznek, a cél szentesíti az eszközöket. Veszedelmesen aknázzák alá az államot, a más felekezeti, protestáns egyházakat robbanó aknáikkal azok a keresztyéni szellemet erőszakosan embertársaikra oktató egyházi és világi jezsuiták.

Megdöbbsenteni megdöbbsentenek ezek a vakondlőrások, de ha komolyan gondolkozunk, eloszlik félelmünk, tudva azt, hogy a sötétség nem győzedelmes lehet a világosságon. Tudva azt, hogy aminő most is a protestáns országok vezérszerepet visznek a világon, a protestánsizmus megsemmisülése nem fog bekövetkezni, sőt ellenkezőleg, a katolicizmus napja a jezsuitizmus miatt fog leáldozni. Mert ne higgye azt a római pápa, hogy úgy leszen egy akol és egy pásztor, hogy egyszer az egész világ katolikus lesz, csak annyit hihet el, hogy az egész világ keresztyén lesz. De amiként többféle nyelv van és lesz is, míg a világ lentáll, épen úgy (ha egy akol és egy pásztor lesz) az úgy lesz megvalósítva, hogy különféle keresztyén vallásfelekezetiük lesznek, de egy lesz a pásztor, tehát az akol is. Jézus és az egyetemes keresztyén egyház.

A jezsuitizmus nyomán mindig átok fakadt és fog fakadni. És lesz idő, el kell annak jönni, hogy ismét hozand az országgyűlés a jezsuitákra vonatkozólag olyan törvényt, mely száműzetéssel fogja

sújtani Lojola Ignác eme kárhuzatos, sötét hadát, ez hova-tovább eminens érdeke az államoknak.

A pápa eme középkorból való rendelete ellen tiltakozott már az „Egyetértés” című lap. Tiltakozik az összes protestánsizmus, tiltakozni kell az állam érdekében az országgyűlésnek.

Vajha interpelláció tárgyává tételnék mielőbb az országgyűlésen e 2-ik rendelet, hogy hallanók, milyen álláspontot foglal el ez ügyben az illetékes miniszter úr.

Ugy hiszem azonban, hogy minden állam tiltakozni fog uni sono e középkori pápai veszélyes rendelet ellen, melynek tendenciája az: hogy a római kath. egyház államot képezzen az államban.

Figyelő.

A diákgyűlések sorrendje.

Lapunk vezető helyén foglalkozunk a magyar ev. keresztyén Diákszövetség Debrecenben, 1912 június 29-től július 7-ig tartandó VI. országos nyári gyűlésének jelentőségével. Itt közöljük a gyűlések sorrendjét, azzal a megjegyzéssel, hogy különösen az esti gyűlésekre, érdeklődőket nagyon szívesen lát az ifjúság.

I. Június 29. szombaton este 7 órakor megnyitó gyűlés. Üdvözlő beszédet tart dr. Balogh Ferenc theol. tanár. Mitől függ gyűlésünk eredményessége? Kiss Jenő ev. theol.

Megalakulás.

II. Június 30. vasárnap d. e. 9 órakor istentisztelet a Kistemplomban. Prédikál Nyáry Pál református lelkész. Délelőtt 1/211 órakor ünnepélyes közgyűlés a főiskola oratóriumában. Beszédet mond dr. Baltazár Dezső református püspök. Számadás a MEKDSZ múlt évi munkájáról. — Előadja Victor János a MEKDSZ országos titkára. Este 7 órakor konferenciái gyűlés. „Mit jelent nekünk Krisztus halála?” I. Victor János.

III. Július 1. hétfőn délelőtt 1/29—1/210. Bibliatanulmány. D. e. 10—12. Konferenciái gyűlés. I. „Felelősségünk hazánk bajaival szemben”. I. Megyeresy Béla, az Ifj. Ker. Egyesületek országos titkára. 2. „Az orvosludomány a nemi kérdésről”. Dr. Csia Sándor idegosztályi orvos. Este 7 órakor: Konferenciái gyűlés. „Mit jelent nekünk Krisztus halála?” II. Victor János.

IV. Július 2. kedd d. e. 1/29—1/210. Bibliatanulmány. D. e. 10—11. Konferenciái gyűlés. „Felelősségünk hazánk bajaival szemben”. II. Megyeresy Béla. Este 7 órakor konferenciái gyűlés. „Mit jelent nekünk Krisztus halála?” III. Victor János.

V. Július 3. szerda d. e. 1/29—1/210. Bibliatanulmány. D. e. 10—11. Konferenciái gyűlés. „Felelősségünk hazánk bajaival szemben”. III. Megyeresy Béla. D. e. 11—12. szakgyűlések. Este 7 órakor nyilvános vallásos estély (a nagyközönség számára). L. külön tárgysorozatot.

VI. Július 4. csütörtök d. e. 1/29—1/210. Bibliatanulmány. D. e. 10—11. Konferenciái gyűlés. „A világ térképe a keresztyénség szempontjából”. I. Pongrácz József theol. m. tanár. Este 7 órakor konferenciái gyűlés. „A keresztyén élet egészségtana”. I. báró Podmaniczky Pál ev. lelkész.

VII. Július 5. péntek d. e. 1/29—1/210 Biblia-tanulmány. D. e. 10—12. Konferenciái gyűlés. 1. „A világ térképe a keresztyénség szempontjából“. II. Pongrác József. 2. „Pesszimizmus és keresztyénség“. Kiss Jenő, ev. theol. Este 7 órakor konferenciái gyűlés. „A keresztyén élet egészségtana“. II. báró Podmaniczky Pál.

VIII. Július 6. szombat d. e. 1/29—1/210. Biblia-tanulmány. D. e. 10—11. Konferenciái gyűlés. „A világ térképe a keresztyénség szempontjából“. III. Pongrác József. D. e. 11—12. a MEKDSZ. rendes évi közgyűlése. Este 7 órakor konferenciái gyűlés. „A keresztyén élet egészségtana“. III. báró Podmaniczky Pál.

IX. Július 7. vasárnap d. e. 10 órakor istentisztelet az ev. templomban. Prédikál báró Podmaniczky Pál. Este 7 órakor zárógyűlés.

Megjegyzések: 1. E tárgysorozat nem azt jelenti, hogy a jelzettek kivül más gyűlések és előadások nem fognak tartatni.

2. A reggeli bibliatanulmány kis csoportokban folyik. A következő tárgyak jelöltettek ki tanulmányozásra: 1. Illyés próféta működése. 2. Jézus jellege. 3. Jézus tanítása az „Örök életéről“. 4. Jézus mint személyes munkás. 5. Fordulópontok Pál apostol életében.

3. Az esti gyűléseken a jelzett előadássorozatokon kívül még egy-egy előadás fog elhangzani, melyek tárgyai nem állapították meg előre, hogy a gyűlések folyamán felmerülő kérdések és óhajások figyelembe vehetők legyenek.

4. A gyűlések között szabadon maradt időre nevezetességek megtekintése, kirándulások, játékok stb. esnek időről-időre kihirdetendő program szerint.

TANÜGY.

A kollégium új vezetői. A jövő 1912—13. iskolai évben a kollégium rektorprofesszora dr. Lencz Géza, theol. dékánja Csiky Lajos, jogi dékánja dr. Jászi Viktor, bölcsészeti dékánja dr. Mitrovics Gyula, végül széniora Bányai Lajos lesz. Az új vezetőség már július 1-én átveszi az illető hivatalokat. Áldás-kívánással köszöntjük az új vezéreket!

Ösztöndíj. A kultuszminiszter Kálmán János kolozsvári református főgimnáziumi tanárnak 1800 korona külföldi ösztöndíjat adott.

Felekezeti középiskolai igazgatók nyugdíj-igénye. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 15.978—1912. szám alatti kelt rendeletében közli azt az elhatározást, hogy a felekezeti középiskolai igazgatók nyugdíjazásánál, kik az egyházi szabályzatok értelmében nem állandósított minőségben töltik be az igazgatói tisztelet, figyelembe veszi az igazgatói szolgálat után élvezett javadalmakat is, kiköti azonban, hogy a magasabb nyugdíj-igény beszámítása csak abban az esetben történik, ha az illetők igazgatói minőségükben egyfolytában hat évet meghaladó időn át működnek s a nyugdíjaztatás tényleges működésük ideje alatt következik be.

A debreceni református tanítótestület az új szervezet értelmében a napokban tartotta meg elnök-

választó közgyűlését, amikor is a lemondott Kerégyártó Józsefnek köszönetet szavazott és elnökké egyhangúlag Tömöry Jenő igazgató-tanítót választotta. Gratulálunk a választóknak és a választottnak. Benne tudás, akarat, szerénység és bátorság egyaránt ékeskednek.

A budapesti Lorántfy-Egyesület Női penziója folyó évi szeptember 1-én nyílik meg a Csillag-utca 4. számú bérházban. A penzió, melyet női internátusnak is nevezhetünk, az a célja, hogy a fővárosban tartózkodó magános nőknek (egyetemi hallgatóknak, nőtisztviselőknak stb.) célszerű otthont, lakást és teljes ellátást nyújtson. A penzióban vannak egyes és társas szobák, az étkezés azonban a közös ebédlőben történik. A vezetőség egészséges házi kosztot főzet az intézetben. A penzió berendezése, melyet Bálint Sándorné, Eressey Ernőné és dr. Szóts Farkasné választmányi tagok vállaltak magukra, serényen foly. Jelentkezni lehet a L. Zs. E. Diakonissza-Otthonában (X., Család-utca 8.) Müller Matild igazgatónőnél. Minthogy a női penzióban csak korlátolt számú helyek vannak, ajánlatos, hogy aki be akar jutni, minél előbb jelentkezzen. A Lorántfy Zs.-Egyesület diakonissza-kórházára, illetve szanatóriumára, melyet a főváros belső területén szándékozik felállítani a vezetőség, újabban a református egyetemes konvent 2000, gróf Teleki László 1000 korona adományt küldött.

Érettségi vizsgák Mezőtúron. Tizenöt jelentkező növendék közül jelesen érett két növendék, jól egy, egyszerűen kilenc; két tanuló két hónapra, egy pedig teljes ismételésre utasított.

Alkoholelles mozgalom a tanítók között. Az Alkoholelles Egyesületek Országos Ligája a július elején Budapesten tartandó egyetemes tanítógyűlés alkalmából az absztinens tanítók és tanárok országos egyesületét szándékozik megalakítani, hogy az ifjúság körében a szeszről való teljes tartózkodás elvét minél eredményesebben terjeszthesse. A ligához tartozó egyesületeknek számos, jelenleg is számottevő tanár és tanító tagja áll a mozgalom élén és nincs kétség abban, hogy a magyar tanuló ifjúságnak statisztikailag kimutalott alkoholizmusa az egyetemes tanítógyűlésre egybeseregülő pedagógusok közül sokat rá fog bírni a nagy szociális és kulturális jelentőségű mozgalomhoz való csatlakozásra. A liga ezúton is felkéri a mozgalomban résztvenni kívánó tanárokat és tanítókat, szíveskedjenek belépési szándékukat a liga elnökségével (Budapesten, VI. Teréz-körút 40.) minél előbb közölni, hogy a megalakítandó egyesületre vonatkozó tervezeteket nekik megküldhesse.

IRODALOM.

Magyar írók élete és munkái. Irta Szinyei József. Budapest, 1912. Kiadja Hornyánszky Viktor. Az előttünk fekvő 127. füzetben (Vitéz—Wass nevekkel) a következő protestáns egyházi és iskolai írók neveivel találkozunk: Vizaknai Gergely kolozsvári református tanár, Vizaknai U. Mihály református theol. tanuló a leydeni egyetemen, Vojtkó Pál pozsonyi, Votisky Károly kismárki ev. tanárok, Vozáry Erzsébet pápai

református tanítónőképző intézeti tanárnő, Vozáry Gyula munkácsi református, Wagner György nagy-szebeni ev. tanárok, Wagner János kis-selyki, Wagner János Frigyes soproni, Wagner (Jakab) Márton bártfai Wagner Márton váraljai, Wallanky Pál jolsvai ev. lelkészek, Wallentinyi Dezső rimaszombati, Wallentinyi Samu eperjesi ev. tanárok, Walser Gyula iglói ev. lelkész, Waltersdorfer János Rudolf soproni ev. tanár, Wályi István duna-almási református lelkész, Waranay András wittenbergi egyetemi ev. tanuló, Warga János nagykörösi, Warga Lajos sárospataki református tanárok, Warner Kristóf tőkési ev. lelkész. Az eddig megjelent 127 füzet összesen 28,567 író élet-rajzát tartalmazza s az egész munka az 1913. év közepén be lesz fejezve. Tekintettel arra, hogy a készlet fogytán van, az I–XII. kötetek ára, egyes kötetek vétele esetén, kötetenként 60 koronára, az 1–100 füzetek ára pedig, füzetenként 4 koronára emeltetett föl. Az I–XII. kötet egyszerre való megvétele esetén 480 koronába kerül. A XIII. kötet egyelőre 12 korona, a 101. és következő füzetek ára pedig füzetenként 1 korona marad. Az immár vége felé siető, hatalmas s kibeszélhetetlen irodalmi értékű nagy művet meleg és igaz jóindulattal ajánljuk minden irodalombarát érdeklődő figyelmébe.

Lénárd Ede nótás kedve. Ezzel a kedves közvetlen címmel kaptunk egy csinosan kiállított verses kötetet. Szerzőjének neve nem ismeretlen az irodalom berkeiben. A szamosdobi parochia egyszerű, alacsony fedele alul már sok becses írás röpkedett szét a nagyvilágba. Most aztán nótáit-dalait, különböző alkalmi költeményeit összegyűjtögette jó Lénárd Ede s ajánlva dr. Baltazár Dezsőnek, a szeretett főpásztornak: útra indította vaskos kötetét, bizva a békességre vágyó szívek nótakedvelő indulatára. Ám e vállalkozásában is izig-vérig idealista Lénárd Ede: nem vágyik anyagi haszonra. Oda ajánlotta előre a mű tiszta jövedelmét a Kálvineumnak. Ilyen ajánlással valóban ritka kötet dicsekedhetik: a főpásztor neve, mellette a Kálvineum ügye, utána pedig azok a bájos, keresetlen egyszerűségű, mégis szíven találó s állandóan gyönyörködtető „csendes dalok”. Egyik-másik dal még meg is van zenésítve, ezek a nóták meleg színű, eleven invencióju dolgok ugyancsak. Hosszabb kritikát nem is írunk róla. Ezt a kötetet mindenkinek meg kell szerezni s el kell olvasni! Legfeljebb egy pár mutatót adunk belőle a mai tárcában. Még csak ennyit: a kötetről tájékozson bennünket a tartalmi beosztás, amit im az érdeklődés felköltése kedvéért közlünk: I. Utravalóul. II. „Valahol a csárda mellett...” III. Tövisék és rózsák között. IV. Az enyéim körében. V. Templom mellett. VI. Legszentebb oltáromnál Kapható a szerzőnél, ára 2 kor. A kötetet a szatmári „Szabadsajtó” nagyon ízlésesen állította ki

(is)

Egyházi élet.

A dombrádi újtemplom.

Szabolcs megyében ezelőtt is élénk egyházi életet éltek kis egyházaink. Ez az élénkség a nagy felső-szabolcsi egyházmegye kettéválasztása óta jelentékenyen fokozódott. Ez a nagy kezdeményezés Görömbei Péter esperes érdeme.

Az ő neve nem halványuló betűkkel lesz beírva a kellemes nyíri, dombvidéki magyar egyházak, a régi tractus bethuliensis történetébe. Idejét és erejét bölcsen és okosan használta. Míg férfikora teljében volt, úgyis mint tudós, író és lelkész, úgyis mint egyházkormányzó hatalmas nagy munkát végeztet s magának dús tapasztalatokat szerzett. Mint meglelt ember: ezeket a képességeket és tapasztalatokat okosan és bölcsen értékesítette.

Ő volt az, aki a csaknem 100 egyházból álló egyházmegye felosztásának célszerűségét legelsőbben belátta, ez eszmének a mi konzervatív embereinket megnyerte és a kitűzött célt helyesen megvalósította. Nagy dolog volt ez a felosztás és szétválasztás. Olyan nagy, hogy ennek horderejét még ma sem tudjuk mind kellőleg értékelni. Annál nagyobbak azok, akik azt még is megvalósították és annál nagyobb az eredmény, mely ennek a reformnak természetes következménye. Mióta az egyházmegye kettévált, valóságos nemes verseny fejlődött ki a két egyházmegye között. Ha az egyik részén valami nagyobb vállalkozás létesül, a másik fél is hasonló eredmények felmutatására törekszik. Emellett a közösség érzete is erősödött. A nyíregyházai internátus ügyét vállalva karolják s kormányzás tekintetében is kedvezőbb eredmények mutatkoznak. Különösen feltűnő jelenség a gondnokok versenye egymással az egyház javára. Sok jeles gondnok van itt s a jegyzők és lelkészek között ritka jó az összeköttetés. Szatmár, Békésbánát Szabolcs példáján induljanak s az egész kerületben mindenütt a városi egyházmegyék, a kisebb kormányzási egységek szervezésén igyekezzenek. Ezek a kisebb egységek könnyebben kormányozhatók s az élökre állított vezért nagyobb lelkesedéssel követhetik. Ritka az az egyházmegye, melynek területén több kiváló egyéniség is található ne volna. Most ezek az erők a rendes körülmények között nem érvényesülhetnek. Még a megyében sem, mert éppen azért, mert kiváló emberek, ők a választott vezérek legfegyelmettebb követői. A kerületre nézve méginkább nem, mert oda se juthatnak. Sokszor pedig olyan apostoli szabású egyéniségek, akik nagy hivatást végezhetek volna a köz

javára, míg most csak kis körben világítanak és valósággal véka alá rejtett mécsesek.

Ez a mi szeretett püspökünk meggyőződése is. Minden alkalmat megragad arra nézve, hogy egyházunk vezetőit ennek az eszmének megnyerje. Hódmezővásárhelyen a városi egyházmegyévé, az önálló gyülekezetekre való alakulásra biztat. Szabolcsot rövid idő alatt másodszor látogatja meg, hogy a szétválasztás, az új egységekre való megalakulás óta elért nagy eredményeket méltányolja. Ősszel Nyírbátort kereste fel, most a dombrádi szép új templom felszentelésére szállott ki. Erre a gyönyörű alkalomra, amelyet most valóságos diadaluttá tett a szabolcsi hívek, egyházak, hatóságok és nép ritka részvéte, előzékenysége és lelkesedése.

Június 24-dikén hajnalban kezdődött ez az út. Nyiregyházán Görömbei Péter esperes, Májerszky polgármester, alispán, lelkészek és világiak fogadták dr. Baltazár Dezső püspököt és kísérték által a kis vasút állomására, a felvirágozott, szőnyegekkel díszített külön vonatra, melyet minden állomáson diadalkapu, nagy közönség és lelkes küldöttségek vártak. A küldöttség szónokai szónoklattal s virággal árasztották el a szeretett egyházfőt, ki megjelenésével, szép pásztori beszédeivel mindenütt lelkesedést váltott ki. Dombrádon maga a főispán gróf Vay Tibor jött ki elének, az ezernyi néppel, a dalárdával s így vonultunk be a palástos papság kíséretében a templomba, amelyet az utolsó talpalatnyi helyig megtöltött a helybeli és vidéki közönség. De még kívül is tömérdeken maradtak, úgy, hogy még egy másik isteniszteletet is kellett artani a még fennálló ó-templomban.

Megható látvány volt ez ó-templom, üres ablakhelyeivel, roskadozó falaival és harangjával megfosztott néma tornyával. Rég nem férnek már belé a hívek. Mellette, mint daliás óriás emelkedik az új, a pompás. Az egyik elhagyott, roskatag. A másik erős, hatalmas és küszöbeit a sokaság ostromolja. De a régi gyűjtötte össze és nevelte fel az örvendetesen megnövekedett nyáját. Századok alatt üldöztek, pusztítottak bennünket s ime Dombrádon mindenki megmaradt magyarnak és kálvinistának. Sokkal tartozunk a múltnak s a múltban a kálvinista templomoknak. Ezt az igazságot éreztük által főtiszteletű püspökünk remek imádsága alatt. Mint a pusztában messze hangzó harangszó, úgy esengett hangja, mintha a természet nagy templomában állottunk volna meg, hol minden az Isten dicsőségéről beszél — olyan áhítat kelt szíveinkben. Szépen beszélt a szónok is, Ozsváth Pál döghei lelkész s arra mutatott rá, aki az újtemplomnál is nagyobb. Az ősz Porzsolt ágendázott ezután, s az urvacsorát ifj. Görömbei Péter szavai zárták. Aztán folytatódott a rendes szónoki verseny, melyben Ormós eperjeskei (esketés), — — —

— — — — veresmarti lelkész (keresztelés) vettek még részt. Vas Mihály esperes záró imája a koronát tette fel. A banketten főtiszteletű püspökünket, (itt is mindenkit elragadott pohárköszöntőivel) a vezéreket, az építő egyházat és lelkészt ünnepeltük. Majd Szabolcs megye főispánját, alispánját, szolgabíráit és Nyiregyháza városát. Ez a gyorsan fejlődő magyar város nagy részt vett ebből a ritka ünnepségből. Polgármestere, tanácsosai állandóan körülvették püspökünket, kitől a nyiregyházi vonatállomáson búcsúztak el. Még egyről kell megemlékezni. A templomszentelés után küldöttségek tisztelegtek püspökünk előtt, a különböző felekezetek, testületek, hatóságok részéről és a nyiregyházi törvényszéki elnök vezetése alatt a bíróság is. Ez a törvényszéki elnök, bár nem református, minden alkalommal eljött még eddig oda, ahol a megye területén püspökünk megjelent. Ott volt Várdán, Bátorban és Dombrádon is s vele bíró társai is. Derék, fenkölt gondolkozású nagy magyar lélek ő. Méltó etényt itt is feljegyezni és koszorúba fenni, a derék dombrádi lelkésszel és híveivel együtt.

Régi dolgok.

„Az Isten vitézkedő anyaszentegyháza állapotjának és világkezdetétől fogva a jelenvaló idők sokféle változásainak Históriaja, mely az Isten magyar népének hasznára egyben szedegettetett és a dolgok nagyobb megvilágosításáért a világ 4 főmappáival. Kiadattatott Basileában. Im-Hof Rudolf János által CI) CCCLX“, vagyis 1760-ban szerző megnevezése nélkül kiadott munka előszavában, illetve Előljáró beszédében a 8-ik lapon középen alól ez áll: Bizonyos az, hogy szerettem volna én kivált az embereknek neveket a magyar nyelvnek folyása szerint előadni, de úgy, ha előbb néhány értelmes emberekkel egyetérthettem volna ezen dolog felől, iránt. Mert másképen ennek több haszna nem lett volna, mint a b. e. Apátzai Csere János fáradságának, aki majdnem mindenféle tudományokhoz tartozó szókat magyarul adott elő, melyben ötöt vagy senki, vagy igen kevesen követték. Evégre azért igen jó volna tudós emberekből álló Magyar-társaságot a Magyar nyelvnek ékesgetésére, mint más nemzetekben (nél) vagyon, felállítani“.

Ime ez az ismeretlen tudós, hihetőleg papi ember, a Magyar tudóstársaság felállítását sürgeti, sőt meg tudjuk, hogy Apátzai Csere János majdnem mindenféle tudomány latin műszavai helyett magyar szókat használt.

A 9-ik lapon közli, a 10-en folytatja, hogy a Szentírás magyarázók, a jogtudósok, a katonák 1760 előtt hogy beszéltek, exoplikáltak, itak.

Ime izelítőnek a következők:

1. „A szentírás magyarázóknak tanításukat, hogy ékesebb és hathatósabb legyen, minden harmadik szó közzé Deákot elegyitenek, ilyenformán: A Propositionot erős argumentumokkal demonstrálja az Apostol és szépen declarálja a Textusnak connexi-

jából és ezen írásnak scopussából akarja a magok opiniójukból elvonni a fascinált Galatziabélieket, ecoraditiót tévén elejökbe a sánctificátióról, mely egybe vagyon köttetve a Justifikátióval."

2. "A törvénytudóknak szállásaikat, akik viszontag olyan nyelven kezdettenek beszélteni, amelyen a Deáktalan Magyarok nem értenek, mint midőn így ír valaki: Citáltatván Szeles Balázs nobilis Persona de Háború egy Judlium által ad inclyti Cottus sedriára Nyelves Borbálát nobilem feminam de Rágalmazás, ad octavum, compáráltanak is a nemes szedria előtt, kiknek offeráltatott a Christiána concordia és az amicabilis compositió, de a Pársok nem condescendálván aconcedens Pacificátióra a Pársoknak allegátiójuk meghallgattatott és a Pestiseknek fassiójuk conscienciósé és attenti simé examináltatott, amelyekről pluralitase votorum ilyen Deliberátuma tetszett concludálni és pronuncionálni. Hol vagy itt te szegény magyar nyelv?"

3. "A vitézi Rendnek beszédeiket, akik egy néhány esztendőktől fogva franciául kezdettenek beszélni magyarul, még pedig többnyire azok, kik francia kakas szót sem hallottanak ilyformán: "A Garnizonból kiindulván, mikor mársrutban volnánk, meghozá egy kurir, hogy az ellenség atakirozza az előttünk lévő Festungot, azért a több nép is előnkbe kirukkolván, avantsiroztunk a nagy Corpus felé, de az ellenségre (gel) találkoztunk, amely Batalion kárét csinálván, úgy retirálta magát."

Ezekután azt a megjegyzést teszi, hogy ezeket mind magyarul lehetett volna mondani, mert nem hiszem azt, hogy ne lehetne, mint némely tudós emberek hiszik, hogy a Deák és Francia nyelveken vagy más nyelveken mondott dolgokat magyarul nem lehetne kimondani, mert a mi nyelvünk alkalmas akár-mely dolog kifejezésére. És ennek megmutatását nyelvünk romlásának több okainak előadását más alkalomra halasztom.

Ime így gondolkozott 1760-ban egy református lelkész, kár hogy nevét nem tudjuk a magyar nyelv tökéletesebbé tételéről, műveléséről.

Egyházmegyék történetének, esperesek, egyházmegyei tanácsbírák, egyházmegyei gondnokok életrajzának és működésének megírása.

Egyes egyházak lelkészei már megírták egyházok történetét, de még többen vannak, kik azt megtenni eddig elmulasztották. Pedig gyűjteni kell már minden téren az adatokat, hogy az egyházmegye története megíratathassék. A világi megyék monografiáit több megyékben elkészítették, miért nem kezdjük mi is összehordani az anyagokat, illetőleg gyűjtsük össze az anyagokat, hogy az egyházmegyék képe azokból összeállíthatassék? Vagyis az egyházmegye története azokból megíratathassék.

Több egyház jegyzőkönyvében vannak beírva a régebbi időkről oly adatok, melyeket haszonnal lehetne felhasználni az egyházmegye történetének megírásánál. Le kellene íratni a lelkészekkel ezeket az adatokat és beküldeni az egyházmegyék levéltárába.

Gyűjteni, összehalmozni az adatokat. Meg kell íratni minden volt esperes, gondnok, egyházmegyei egyházi és világi tanácsbíró lelkészek és tanítók életrajzát, működésük irányát s eredményét.

Kerestessenek fel mindazon kútfők, melyekben egyházmegyénk történetéhez adatok vannak. Eszközöltessenek kutatások az egyházmegye történetére vonatkozólag az egyházmegyei és tiszántúli egyházkerület levéltárában.

Eddig is sok volt a késedelem és hovatovább halogatjuk az egyházmegye történetének megírását, annál nehezebb lesz az, mert kevesebben lesznek az idők haladtával olyan lelkészek, kiknek kedvök, hajlamok lenne annak megírására. Mivel el fog jönni az az idő a lelkészi teendők későbbeni szaporodása miatt, mikor a lelkész vallástanító, sőt több helyen kántor is lesz. Eljő az idő, mikor a belmisszió, a kurapásztoralis gyakorlása szigorúbb köteletségévé lesz téve a lelkészeknek. Kérdem, lesz-e akkor annyi fizikai ideje, ereje a lelkészek közül bárkinek, hogy az egyházmegye története megírására vállalkozzék? ha csak egy-két történész érzékű, kiszemelt, felkért lelkész nem vállalkozik az esetben az egyházmegye történetének megírására, ha melléjük az egyházmegye saját költségére segédlekkést rendel. Így talán lesz majd vállalkozó, ki az egyházmegye történetének megírását elfogadja.

Ez eszme megpendítéséről gondolkozzanak főbb, felsőbb egyházi hatóságaink. És kezdessék meg a munkát az adatok gyűjtésére. Kutassák ki a lelkészeket, kik az egyházmegye történetének megírására alkalmasak. Adjanak nekik utasítást. Fel tehát a munkára.

Közli: **Etédi.**

KÜLÖNFÉLÉK.

CXXXVII. zsoltár.

*Édes hazánk, hallod-e a siralmat?
Két szemünkből patakzik a könnyharmat.
Babiloni vizeknek a partján
Szomorúfűz búra hajló, halvány,
Velünk síró zokogása a sikon
Végig hallik te éretted, szent Sion.*

*Jaj! ha tudnád a bánatát szívünknek?!
Évek futnak, de jajsavunk nem szűnt meg.
Kihullott a kezünkből a hárfa,
Függesztettük szomorú fűzfákra.
Hárfa húrján honi szellő sírdogál, —
Szép hazánkban édes'b volna a halál.*

*Síralmunkból iszonyatra riadunk:
Dalra nógat, ki nem érti a szavunk.
Megborzogat hazánkért a bánat:
Énekelnénk nem is egyet, százat,
De nem néked, Babilonnak leánya, —
Majd ha jármod a szent Sion leánya.*

*Óh de szép volt, míg szabad volt, szép honunk,
Romlására gyötrelemmel gondolunk :
Mikor Sion Babiloné volt már,
Mikor fölsírt a panaszos zsollár,
Bösz ordítás felhallatszolt az égig :
Rontsátok le, rontsátok le fenéig !*

*Óh nagy Isten ! a szivedhez beszélünk :
A szent Siont visszaadod-e nekünk ?
Hegyet, völgyet, folyót, a templomot,
Sok vérrel ázott, régi, szent romot ?
Ha befogad édes hazánk határa,
Akkor zeng majd kezeinkben a hárfja.*

Kiss Zoltán.

*

Választások. Kálmán Dezső újfahérvői lelkész a nyirpazonyi hívek megválasztották. — Kun Zoltán makói ideiglenes segédlelkészt az aradi egyház újonnan szervezett hitoktatói állására választotta meg; az ő helyébe pedig Nagy Károly makói lelkésztársunk hasonló nevű fiát választották meg segédlelkész-hitoktatónak. Szeretettel gratulálunk.

Belmissziói kurzus. Már megemlékeztünk volt arról, hogy az Országos Református Lelkészegyesület őszi kongresszusával kapcsolatosan belmissziói kurzust óhajtott rendezni, s mint lapjuk legközelebbi számában olvassuk, a belmisszió ügyét zászlajára írja az Orle, mellyel lethargikus egyházi életünknek új erőt kíván adni. A terv hatalmas, méltó az Orle másik nagy alkotásához, a Kálvineumhoz. Az Orle életképességének és magasztos hivatásának ez lesz a második bizonyossága, ha most új reformációt teremt a belmisszió megvalósításával. Mindenesetre nagyon sok függ ettől az első belmissziói kurzustól, ennek közérdekű tárgyaitól s az érdeklődők, résztvevők számától. A program tervezete már megjelent s azt íme közöljük is, annak a szíves elismerésével, hogy ez a legszebb reményekre jogosít. „A kurzus három napig tart, minden napra a megfelelő biblia-magyarázat mellett 3 előadás s ahhoz csatlakozó megbeszélés van számításba véve. Később közölni fogjuk az előadók neveit is; egyelőre csak a tervbe vett előadások címét közöljük itt, nagyon természetesen esetleges kívánalmak meghallgatása céljából. Előadások a következő tárgyakról fognak tartatni. I.) Naponként 1 órán bibliai előadások a következő témákról: 1. Isten és a bűn. 2. Jézus személyisége és a váltáság. 3. A Szentlélek munkája. 4. A belső ember és annak növekedése. II.) Tisztán gyakorlati kérdések tárgyalása a belmisszió köréből, a következő pontok szerint: 1. A vasárnapi bibliaiskola és a mi vallásoktatásunk. 2. A magyar ifjúság és az ifjúsági keresztyén egyletek. 3. Bibliaolvasó körök és életkeresztyén szövetségek. 4. A keresztyén nő a családban és az egyházban. 5. Bibliaterjesztés és ker. iratterjesztés. 6. A mértékletesség ügye. 7. Evangeliumi hatás a társadalmi és állami életre. 8. A diakonissza-ügy. 9. Belmissziói kurzusok és konferenciák a vidéken. Elnökünk felhívást intéz, mint a

tiszántúli egyházkerület püspöke, a fenhatósága alatti egyházakhoz minél nagyobb érdeklődés felköltése céljából. Vajha példáját követnék a többi kerületek is s eként intenzív belmissziói munka indulna meg református egyházunkban“.

Halálozás. Kartársi őszinte részvétellel temették el június hó 21-én Kassán az Ur egyházának lelkes, hű s még annyi szép reményre jogosító szolgáját: Szolga József kassai cs. és kir. református táborigazgató, életének 31-ik évében, ki rövid két heti nehéz szenvedés után itt hagyta lelkesen végzett hivatását, szerető hitvesét, szül. Tibolez Augustia s kedves két Ibolyka és Juliska immár árva gyermekét, gyászba borítva gondos szül. és testvéreit s számos jó barátját, kartársait, kik mindnyájan nemes lelkületéért, fenkölt gondolkodásáért, melegen ápoltt barátságáért csak tisztelni és szeretni tudtuk őt. Táborigazgatói hivatása mellett szorgalmasan készült theologiai tanári vizsgára, melynek terminusa éppen temetése napjára volt kikötözve s talán éppen a megfeszített tanulás s tavaszi hamburgi missziói útja volt oka korai halálának. Temetése a kassai helyőrségi kórházból történt a szokásos katonai pompával, melyen nagy számban jelent meg a helyőrség tisztikara. A gyászteremtést szokott ékes szólással *Révész* Kálmán abauji esperes végezte, kit körül állottak a következő lelkészek: Homola István és Móki Béla kassai evang. lelkészek, Gregus Gyula kassai táborigazgató ev. lelkész, Makay Kálmán kassai javító intézeti református lelkész, továbbá: Lengyel József szmái, Pásztor István várnai, Kovács Lajos tornyos-németi, Gönczi Gábor eperjesi, Simon József szeszai és Erős Károly vajkóczi református lelkészek. Ott voltak az elhunyt róm. kath. és gör. kath. kartársai is. A sírnál Gregus Gyula táborigazgató ev. lelkész szép költői szárnyalású beszéddel búcsúztatta el a halottat, majd Makay Kálmán javító intézeti református lelkész megáldotta az elhunyt kartárs maradványait. Legyen áldott emlékezte s szerető övéit pedig nyugtassa és vigasztalja meg a kegyelemnek és vigasztalásnak áldott Istene.

Kúthy Zoltán new-yorki esperes-lelkész e hó végén érkezik haza Amerikából. Mint az ottani egyházi Híradóból olvassuk, szívesen ajánkozik ott élő hívei itthoni ügyeinek elintézésére, vagy ittmaradt családtagjaik felkeresésére. Erre a szíves lelkipásztori szolgálatra felhívjuk olvasóink figyelmét.

Épülnek a kis egyházak. A halabrigadi református egyház alig 500 lelket számláló kis gyülekezte a múlt évben önkéntes adakozás útján 26—27 ezer koronát összeadott és a meglévő alap segélyével felépíté 30—31 ezer korona értékű templomát. A kicsiny, de szép kivitelű bolthajtásos templom szentelése folyó évi augusztus 11-én lesz, amikor is a fölszentelő imádságot püspök úr fogja megtartani. Az előkészületek az örömnemzetre nagyban folynak, s a tisztázati valóságos reformátusok együtt a gyülekezettel áhítatos szeretettel várják főpásztorukat.

Ahol Jókai rejtőzött. A múlt hét folyamán Borsod megyében, Tardonán, emléktáblával jelölték meg azt a szegényes kis paraszt házat, ahol Jókai 1849-ben, a hatalom üldözése elől elrejtőzött s ahol „Sajó” álnév alatt írogatott. Az emléktáblát az ottani református egyház gondozására bízták.

Mailáth gróf és püspök főpásztori körlevélben rendeli el egyházmegyéjében egy kíséret-alap létesítését. Célja az, hogy szegény lelkészi állások jobban dotáltassanak, népiskolák jobb karba tétessenek és a megye legégetőbb szükségei fedeztessenek. Az alapot a papok fizetéséből vonják le, de az alappal szabadon rendelkezik a püspök. A káptalan ingyen (!) kezeli az alapot. Hát ez szép intézmény. Csak azt nem értjük, a gróf püspök úr miért nem járul az alaphoz, — csak a jogok bezsebelésével. Gróf úr, meg kellene fordítani az esetet. Ön viselhetné az anyagi terheket, fejedelmi birtokaiból s a kiosztás jogát bízhatná szegény papjaira, kik jobban tudnak, hol és mire van szükség, mint a gróf úr a bársonyos kanapéról.

Kettős erkölestan. A Pesti P. E. I. lap pietista viadorát csak nem hagyja nyugodni a nagy ártatlan igazság s midőn már mindnyájan napirendre tértünk volna a prot. liberalizmus kérdése felett, ismét nyelvet ölt. Azzal vádol bennünket, hogy kettős erkölestant tantitunk. Távol legyen. Mi tisztán és világosan irtunk és írásunkból mindenki megérthette, hogy mi a protestáns vallás igazságai mellett erősen állunk és csak a mások iránt nagyon is türelmetlen a maga pedig túlon túl is túl elnéző, tudatlan gyűlölködő szektáriuskodást helytelenítjük. Az Aczél Gáspár esetében is így jártunk el. Amiben mi hibásnak tartottuk, nyíltan meg is mondtuk és erre nézve a P. E. I. Lappal egyet is értettünk s az eltérés az Aczél Gáspár eretnekségének a köz elibe való hurcolására és hatósági üldöztetésére vonatkozik, amit S. J. úr javasolt. Erre nézve már mi egészen másként értünk. Szerintünk a prot. egyháznak nem célja az eretnek szimatolás és hajszolás. Ami pedig az üldöztetést, a Krisztusi szeretettől csepegő S. J.-féle javaslatot illeti, erre nézve most is fentartjuk, amit állítottunk, hogy A. G. ismert állításaiért nem vonható *birói* felelősségre. Tisztelt hitvalló úr erről a birói felelősségre vonásról volt szó s nem a hibás írásról, az A. G. bűnéről. Ha tehát kegyesen méltóztatik is újfent a szemét forgatni, ne tessék gonoszul ferdíteni és kettős erkölcsiségről áradozni.

Szabolcska és az unitáriusok. Mint az unitáriusok egyházi Híradójából olvassuk, pünköst hétfőjén az unitáriusok istentiszteletet tartottak Temesváron. Józan Miklós budapesti unitárius esperes végezte az istentiszteletet, még pedig a református templomban, melyet a liberális Szabolcska készséggel átengedett az unitáriusoknak. De még tovább is ment Szabolcska: az unitárius esperessel együtt osztotta az úrvacsorát s végül ő maga is megúrvacsorázott, unitárius módra. Azt gondoljuk, ez az úrvacsorában való segédkezés és részvétel bátran elmaradhatott volna.

Az okányi temető. A szegény okányi magyaroknak betelt a temetőjük. Az egész határ pedig most már az „okányi Schwarz” családé, — ez pedig nem hajlandó temetésre való helyet adni annak a népnek,

amelyik tulajdonképen az ő jobbágysága. Felebbeztek hát a jó okányiak a vármegyéhez, de az is elutasította őket. Ki tudná megmondani, hogy most már mit csináljanak a szegény okányi magyarok? . . . Szomorú korszak ez a magyar falusi életből.

A debreceni református egyházmegye folyó évi június 30-án Berettyóújfaluban tartandó Kálvineum-ünnepélyének műsorát itt közöljük, azzal a megjegyzéssel, hogy annak lefolyásáról lapunk jövő számában meg fogunk emlékezni. 1. Megnyitó beszéd, tartja: Dávidházy János esperes. 2. A főpap imája, éneklő: Jánosi Antal. 3. Ünnepi beszéd, tartja: dr. Balthazár Dezső püspök. 4. A magyar nóta, Farkas Imrétől, előadja: Jezerniczky Erzsike, Kóczé Antal zenekísérete mellett. 5. Magyar dalok, éneklő: etédi Kelemen Jánosné, Kóczé Antal zenekísérete mellett. 6. Szavalt, előadja: Dr. Krausz Samuné. 7. Énekel: Haypál Benő budapesti református lelkész. 8. Tárogatón játszik: Mezey Gyula. 9. Záróbeszéd, tartja: Kiss Ferenc alsószabolcsi esperes.

Halálozás. Dókus Ernőné, szül. Ragályi Ilona, — a tiszáninneri ref. egyházkerület főgondnokának hitvese, Tátraszéplakon elhalt. A B. F. R. A.

Ahol nem isszák a szeszt. A szesz italok ellen való küzdelem a legnagyobb eredményeket Svédországban, Norvégiában, Finnországban és Amerikában érte el. Svédországban hat alkoholelles egyesület van, 410 ezer taggal. Svédország országgyűlési képviselői közül 122, tehát az egész képviselőháznak több mint fele tagja az alkoholelles egyesületnek. A gyilkosságok, bűntények és elmebetegségek száma Svédországban az összes országok közül a legkevesebb, de minden útzónának fellúnik a svéd nép józan gondolkodása, munkás élete és a nagyszerű közbiztonság. Rendőrnek, esendőrnek alig akad dolga ott, ahol a lakosság mértékletes. *Amerikában*, az Egyesült-Államok területén a részegséget, a berugást, amely nálunk — sajnos — a férfiaság jele, művelt emberhez méltatlannak és nem tisztességes dolognak tartják. Az asszonyok és gyermekek itt sohasem isznak, sőt a férfiak sem akkor, ha asszony is van a társaságban. A híres amerikai milliomosok kivétel nélkül tagjai az alkoholelles egyesületeknek, a legtöbbje — saját állításuk szerint — sohasem ivott szesz italot. Van az amerikai köztársaságban olyan állam is, ahol az asszony kártérítésért bepörölheti azt a korcsmárost, akinél az ura a pénzét elitta. A művelt amerikai ember koresmába sohasem jár, azt legtöbbször csak a dologtalan ember látogatja, de nem az amerikai, hanem az olyan, aki Európából vándorolt Amerikába. Az amerikai pusztákon élő földművelők évszámra nem is látnak szesz italot. *Az amerikai alkoholelles egyesületnek 400 ezer tagja és külön újságja van.* A köztársasági elnökválasztásnál ezek jelöltet állítanak, aki 1909-ben több mint 250 ezer szavazatot kapott. Az Egyesült-Államok köztársaságában negyvenöt állam van. Ezek közül nyolc államban határozottan tiltja a törvény a szesz italok készítését és eladását, de valamennyiben kötelesek az iskolák tanítványokat a szesz italok pusztító hatására kioktatni. A mindennapos csekély szeszfogyasztás is káros, mert pél-

dául három deci bor a felnőtt, egészséges férfi testi és szellemi munkáját 24 óráig gátolja. Tehát az olyan embert, aki naponként csak három deci bort is iszik, azért állandóan a szesz mérgező hatása éri. De hányan vannak, aki k ennél sokkal többet isznak! Ezért van szükség arra, hogy mindenki a maga, családja, a község, meg az állam érdekében védekezzen a pusztulás ellen úgy, ahogyan tud.

Hirdetmény a nyíregyházi református leány-internátusról az 1912—1913-ik iskolai évre. A nyíregyházi református leányinternátus az 1912—1913. iskolai évre pályázatot hirdet bentlakó növendékek felvételére. Az internátusba olyan növendékek vétetnek fel, akik legalább négy elemi osztályt kielégítő sikerrel végeztek és jó magaviseletet tanúsítanak, tanulmányaikat pedig a nyíregyházi községi polg. leányiskolában óhajtják tovább folytatni. Az internátus az elmúlt iskolai évben lényegesen átalakított és kibővített. Földszintes szárnyai emeletre húzódtak, a fürdő-szobák száma megszorított és kényelmesen hozzáférhető mosdószobák építettek. Új és tágas hálószobák, ebédlő és tanulószobák rendeztek be. Azonfelül egészségügyi tekintetben is lényeges újítások eszközöltek. Elmondhatjuk, hogy az országban nincsen egyetlen egy internátus sem, még a palotaszerű épületeket is beleszámítva, amely célszerűség szempontjából felülmúlná a nyíregyházi leányinternátust. Az intézet célja, hogy a növendékek testi és lelki gyarapodását egyaránt előmozdítsa. Ezért ellátást is olyat biztosít a növendékeknek, amelyhez hasonló — egy pár luxus intézetet leszámítva — az egész országban alig egynehány van s erről csak azok tudnak ítéletet mondani, akik alaposan ismerik az országban lévő különféle intézeteket. Szellemi tekintetben is kiváló gondot fordít az internátus a növendékekre, melyet az úgynevezett koszába adott gyermekek sehol sem képesek megtalálni még jóval magasabb összegek mellett sem, miután ezek — sajnos — a kellő felügyeletet a legtöbb esetben nélkülözni kénytelenek. Az ellátási díj egész évre 500 korona, a más hitfelekezetű gyermekeknek 600 korona, a közép- és felsőszabolcsi református egyházmegyébe kebelezett lelkészek és tanítók gyermekeinek 400 korona. Ezen ellátási díj évnegyedes részletekben fizetendő s az a növendék, ki az intézetből bármilyen okból időközben eltávozik, a következő évnegyedi díjat is megfizetni tartozik. Az intézeten kívül töltött szünidőre esedékes ellátási díj a fizetendő részletekből nem vonható le. A felvételre való jelentkezés a leányinternátus igazgatóságánál, vagy a nyíregyházi református egyház lelkeszi hivatalnál történik, még pedig személyesen vagy kérvény útján, mely alkalommal a növendékeknek születési, iskolai, himlőoltási és orvosi bizonyítványa bemutatandó. A növendékek a következő ágy- és ruhameműekkel szerelendők fel: I. ágyneműek: paplan 1, gombolható paplanlepedő 2, párna 1—2, párnahaj 2—4, alsó lepedő 2, matrac vagy puha vastag pokróc 1, ágytakaró 1, (az utóbbiak az ágy hosszára és az egyformaságra tekintettel Nyíregyházán az ezek szállításával megbízott kereskedőnél szerzendők be); II. fehérneműek: nappali ing 6, éjjeli ing 2, háló reklí 6, nyári nadrág 4, téli 4, téli és nyári alsószoknya 4—4, téli felső szoknya 4, nyári 4, harisnya 8—12 pár, zsebkendő 12 pár, mosható kötő 4, törülköző 6, abrosz 1, asztalkendő 4, vastag

vászonlepedő vagy kendő 1—2. A fehérneműek egyszerű anyagból, de jó minőségűek legyenek s a növendék nevének kezdő betűivel látandók el. III. Felső ruha, kabát, kendők, esernyő, napernyő, kalap, lábbeli az igazgató közbejöttével szerzendő be, aki különösen arra ügyel, hogy ha színben igen, de anyagban és költségek tekintetében a nevezett tárgyak egyik növendéknél sem különbözhetnek lényegesen, mert mindenik csak egyszerű, de erős anyagból és célszerűen készített ruhadarabot viselhet. Egyéb szükségletek, mint öltözködési készletek (tükör, fésűk, kefék, szappan) és varró eszközök (olló, gyűszű, cérna, tű stb.) a szülők által szerzethetők be. Minden tárgy 2 példányban kiállított leltárba irandó be, az egyik az igazgató, másik a növendék számára. Ékszereket senki sem hozhat magával s az intézetben nem viselhet. Bővebb felvilágosítással bárkinek szívesen szolgál a leányinternátus igazgatósága (Nyíregyháza, Bethlen-utca.) Nyíregyházán, 1912. évi június hó 6-án.

Az igazgató tanács.

A gyónási cédulák árulása. Egy szabadelvű bajor ujságban írja egy hivatalnok: „Aki husvét táján Bajorországban a róm. kath. templomba megy, ilyesféle felszólítást hallhat a szószékről: „Az én gyülekezetemben még vannak hivatalnokok, tanítók és mások, akik a súlyos vétség terhe alatt elrendelt husvét gyónást még nem végezték el. Ezennel felszólítom őket, hogy e kötelezettségüknek 8 nap alatt tegyenek eleget, mert máskülönben nevüket közhírré fogom tenni”. Nyolc nap múlva: „N. N. urak atyai intésemet még mindig nem fogadták meg; ha ez 8 nap alatt sem fog megtörténni, kénytelen leszek őket felsőbb hatóságuknál följelenteni”. Ekkor munkába lépnek a gyónási cédula árulók; 7-szer, 10-szer, sőt többször is elmennek fülbegyónásra, erről mindig igazolványt kapnak s ezt azoknak, akik nem akarnak gyónni, eladják 1 márkájával”. Ez történik a XX. században; igazán nehéz satyrát nem írni e sok képmutatás, hazugság és csalás láttára!

A német protestáns missziók kiadásai. Itt közöljük a német protestáns missziók 1910—1911. évi kiadásainak kimutatását. Az „Allg. Missionszeit-schrift” kimutatása szerint ugyanis a német protestánsok a német gyarmatokon levő misszióik számára 1910—1911. évben a következő összegeket utalták ki:

Berlini misszió (Kelet-Afr)	322,000	márka
Világi testvérek missziója (K.-Afr.)	227,000	„
Leipzig-i misszió (K.-Afr.)	144,000	„
Bielefeldi misszió (K.-Afr.)	99,000	„
Angol egyházmisszió (K.-Afr.)	58,000	„
Angol egyetemi misszió (K.-Afr.)	280,000	„
Londoni misszió (Samoa)	112,000	„
Rajnai misszió (Nyug.-Afr.)	400,000	„
Finn misszió (Nyug.-Afr.)	128,000	„
Baseli misszió (Kamerun)	366,000	„
Német baptista misszió (Kamerun)	169,000	„
Amer. presbyt. missziója (Kamerun)	178,000	„
Északnémeti misszió (Togo)	270,000	„
Ujguineai misszió	113,000	„
Liebenzeller misszió (Karolinák)	27,000	„

Összesen 2,893,000 márka.

A listából még hiányzik egy pár kisebb misszió kimutatása, úgy, hogy ezek hozzászámításával összesen 3¼ millió márkát költöttek a német protes-

tánsok egy év alatt a protestáns missziókra. Vajjon a magyar protestánsok mikor mutatnak fel ilyen eredményeket?!

Rövid hírek. Olaszországban, Vetrallában a r. kath. papok Urnapján sztrájkba léptek, úgy hogy a körmenetet papi kíséret nélkül végezték a hívek.

Szegeden a munkásgimnáziumot látogatók híján, be kellett szüntetni.

Konstantinápolyban a konzulátus osztrák-magyar iskolát létesített.

Kassán a gazdasági akadémia növendékei zászlószentelést tartottak e héten; a zászlón Mária képe van s a szentelést teljesen kisajátították a katolikus papok.

A bécsi középiskolákban 15–18 éves fiúk 75%-a szexuális betegségben volt az iskolai évben. A budapesti arányszám is elég nagy: 45–50%.

A budapesti egyetemen a jövő iskolai évtől kezdve perjogi, magánjogi, egyházjogi, politikai, jogbölcseleti és közjogi szemináriumok is lesznek.

Németország rövidesen két új egyetemet létesít: Frankfurtban és Drezdában.

Berlinben a nappal nagyon elfoglalt munkások részére próbaképen éjjeli Istentiszteleteket tartanak.

Nagyváradon az ottani ág. evangélikus egyház most ünnepelte 100 éves fennállását.

A debreceni Csokonai-körnek 951 rendes tagja van.

Debrecenben még ez év folyamán felállítják a Kossuth-szobrot, e célból a szobor helyét, a nagyteltemplom előtti teret egészen átrendezik.

Ujabb az unitáriusok indítottak mozgalmat a lelkészek félárú vasúti jegykedvezménye érdekében.

A magyar gazdaszövetség 10 tanítónak egyenként 100 korona jutalmat adott gazdasági téren kifejtett munkásságáért.

A homonnai tanfelügyelői kirendeltség folyó évi szeptember 1-től megszűnik. (Ezt úgy hívják, hogy „a népoktatásügy fejlesztése“.)

Máramarosban, Boeskö környékén dühöng a nép közt az alkoholizmus. A ruthén nők járnak elől. Az iskolás gyerekek is isznak s ennek rettenetes butaság s depravatio a következménye.

Az evangélikus testvéregyházban megjelent az egységes, egyetemes korálkönyv.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA.

Szerkesztő helyettes: URAY SÁNDOR.

Pályázat.

A pettyényi református egyház pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állásra. Javadalom: 1000 korona, melyből 609 korona államszegély, 89 korona tandíjkárpótlás, többi az egyháztól, mely áll 204 korona készpénz, 9 kat. hold 1112 négyszögöl föld haszonélvezete, régi temető fűhaszna, temetési stóla, 72 korona alapítványi kamatból. Új lakás és kert. —

Kötelességei: I–VI. osztályú vegyes iskola egyházkerületi tanterv szerinti tanítása, az ismétlősök oktatása, énekvezéri teendők, a felállítandó énekkar vezetése, egyházi jegyzőség. Próbaorgonázásra megjelenők ideje július 28 délelőtt — előnyben részesülnek, a megválasztottnak útiköltségét az egyház megtéríti. A kellően felszerelt kérvények július 22-ig alulírottához küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Pettyén (u. p. Ombod, Szatmár megye) *Bogdán Lajos*, lelkész.

Cs. és kir. szab. Amerikai Cottage-szivólegrendszer

Harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X. Delej-utca 25. szám.
(Tisztviselőtelep.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Részletfizetésre 8 K-tól feljebb.
Tanerőknek s lelkészeknek külön :: százalékged- :: mény.

Pedálos harmóniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkal templomok, szemináriumok részére s mint gyakorló orgonák.
Bérmentes szállítás az utolsó vasútállomásig.
Kérjen árjegyzéket pianók és pianókról.

3567—1912.

Pályázat.

Tiszántúli református egyházkerületünk 341—1911. számú közgyűlési határozatának 3. pontjában nyert meghátalmazás alapján pályázatot hirdetek a debreceni, szatmárnémetii és nagyvárad felsőbb leányiskoláknál, illetve tanítónőképző intézeteknél az 1912—13. tanév elejével betöltendő egy-egy (összesen három), egyenként 500 (ötszáz) koronás internátusi ösztöndíjra.

Pályázhatnak kerületünkben működő lelkészek leányai. Pályázók a legutolsó iskolai évről nyert bizonyítványukat csatolják, igazolni tartozván azt is, hogy egyházkerületünk melyik egyházmegyéjében szolgál vagy szolgált édes apja mint lelkész.

Pályázati kérvények folyó évi augusztus hó 1-ig küldendők be hivatalomhoz.

Debrecen, 1912 június hó 20.

Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A hevesnagykunsági egyházmegyébe bekebelezett *mezőtúri* egyházközségnek halálozás által megüresedett, úgynevezett alsórészi lelkészi állásra pályázat hirdettetik.

Javadalom: készpénz: 184·80 korona; terménymegváltás 960 korona; 6 öl tűzifa, két tehén járás, 88 ¹²²²/₁₆₀₀ katasztrális hold föld, amelynek adóját az egyház fizeti és amelyért jelenleg 3200 kor. haszonbér fizettetik. Keresztelési és esketési stóla megváltása: 600 korona; a temetési stóla egyházkerületileg megállapítva. Hivatalos értékelés 4622 kor. 82 fill. a természetbeli lakáson kívül.

Mínt hogy az Egyh. Törv. II. t.-c. 75. §-ának két utolsó sorában biztosított „szerzett jog” a néh. Gergely Antal özvegyére nézve is fennáll: az utódot 1912 szept. 1-től 1913 szept. 1-ig a stólán, stólaváltságon és lakáson kívüli jövedelemnek fele illeti meg; teljes fizetésének élvezetébe csak 1913 szept. 1-én lép. Ennél fogva a megválasztandó lelkészre bízatik, hogy a félfizetés birtokában 1912 vagy 1913. évi szeptember 1-én foglalja el hivatalát.

A megválasztandó lelkész tartozik elődjének 850 koronát tanya és fürdőszoba megváltása címén megtéríteni. A kert, vályog, továbbá a villanyos berendezés (csillárok, lámpák, égők) méltányos becslés útján szintén megváltandók.

A pályázati kérvények — az Egyh. Törv. II. t.-c. 16. §. utolsó bekezdésében követelt felszereléssel folyó 1912 június 30. (haminca-dik) napjáig Győri Lajos espereshez küldendők be, — Kenderesre (Jásznagykunszolnok megye).

Debrecen, 1912 május 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A debreceni református egyház felsőbb leányiskolájának igazgatótanácsa a felsőbb-leányiskolánál az 1912—13-ik iskolai évre betöltendő helyettes tanári állásra pályázatot hirdet, mely állással évi 1600 korona, azaz ezer-hatszáz korona díjazás és heti 20 órán való tanítás kötelezettsége van összekötve.

Pályázhatnak erre az állásra református vallású és középiskolai képesítésű tanárok, kiknek magyar-német képesítést kell igazolni. (Nők előnyben részesülnek.)

Középiskolai képesítésű pályázó híján polg. iskolai képesítésű nyelv-, történeti szakos okl. tanítónő pályázata is figyelembe vétetik, különösen, ha az illetőnek a német nyelvből mester-női oklevele van, vagy állandósítás esetén azt megszerezni hajlandó.

Amennyiben nő választatik meg, az az internátusban lakni és felügyeletet teljesíteni köteles. A lakás és teljes ellátásért 400 korona fizetendő.

A pályázati kérvények kellően felszerelve folyó évi július 10-én, d. u. 6 óráig a felsőbb leányiskola igazgatóságánál adhatók be, vagy oda küldendők.

Debrecenben, 1912 június 15-én.

Könyves Tóth Kálmán,
az ig. tanács elnöke.

Konez Aurélné,
igazgató.

Hittanhallgató, gyakorlott szónok, ajánlkozik vakációnális káplánnak, vagy nevelőnek vidékre. Megkeresések a szerkesztőségbe küldendők.

Pályázati hirdetés.

az *öcsödi* református egyház újonnan szervezett *bábocka-pusztai* I—VI. osztályú vegyes iskola-tanítóságra.

Évi javadalom 1000, azaz egyezer korona, melyből 800 korona államsegély, 200 korona pedig az egyházi pénztárból fizettetik évnegyedenként előleges részletekben.

Törvényszerű új szabadlakás, kerttel és melléképületekkel s 800 négyszögöl szántóföld használatával.

Köteletség. A növendékeknek egyházkerületi tanterv szerinti tanítása, ismétlő iskola vezetése.

Pályázhatnak okleveles ref. vallású férfitanítók.

Pályázati határidő: 1912 július hó 12.

Az állás folyó évi szeptember hó 15-én elfoglalandó.

A megválasztottnak útiköltségül 16 koronát ad az egyház.

Kellőleg felszerelt kérvények alulírott lelkészhez küldendők.

Öcsöd (Békés m.), 1912 június 10.

Csapó Péter,
ref. lelkész.

új lakás, kerttel. Kötelessége az egyháztanács által meghatározott I. és II-dik vegyes osztály tanítása a tiszántúli református egyházkerületi tanterv alapján; továbbá kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése, esetleges irodai teendőkbeli segédkezés. Pályázati kérvényekhez csatolandók: oklevél másolat, keresztlevél, esetleges szolgálati bizonyítvány, melyek 1912 július hó 15-ig adandók be az alantírt iskolaszéki elnökhöz. Személyes megjelenés s orgonázásban némi jártasság előnyt biztosít. Utiköltség megtérítést az egyház nem ad. Az állás 1912. év szeptember 1-én elfoglalandó. Hegyközszentmiklós, 1912 június hó 19.

Sillye Gábor,
ref. lelkész.

3566—1912. szám.

Pályázat

a Nagy József-féle 1000 (egyezer) koronás alapítványra.

Feltételi kellékek:

a) Az alapítványi segílyt élvezni óhajtó magyar születésű, ref. vallású s a debreceni főiskolában a felsőbb tudományokat bevégzett ifjú legyen.

b) Észtehetsége kitűnő, erkölcsi jelleme feddhetetlen, igyekezete és szorgalma kitartó legyen.

c) Kitűzött életpályája a lelkészi vagy tanári hivatal legyen.

d) A bölcsészeti s hittanszaki tudományos kon kívül a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római klasszikus írókat jól értse, a görög nyelvtanban, az iskolai bizonyítvány szerint, kitűnő osztályzatú legyen; az élő nyelvek közül pedig a német nyelvet teljesen értse és egész folyékonyssággal beszélje; végre a francia nyelvben is bírjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse.

e) A folyamodványok felszerelve a tiszántúli ref. egyházkerület püspökéhez, mint ez alapítvány fő pártolójához intéztessenek.

A kellően felszerelt kérvények f. é. augusztus hó 1-ig hivatalomhoz küldendők be.

Debrecen, 1912 június 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A hegyközszentmiklósi református egyháztanács pályázatot hirdet II-od férfi tanítói állásra. Fizetése: az egyház pénztárából 100 korona, az államtól 900 korona, összesen 1000 korona. Természetben teljesen

Pályázat.

A csengeri református egyházközség pályázatot hirdet az újonnan szervezett 5-ik tanítói állásra.

Javadalom: 1. Természetbeni lakás. 2. 25 korona kertpótlék. 3. 100 korona az egyház pénztárából évnegyedenként előre. 4. 900 korona fizetésekiegészítés az államtól.

Kötelesség: a presbitérium által reá bízott osztálynak vagy osztályoknak a tiszántúli református egyházkerület által kiadott tanterv szerinti tanítása. Lelkész s kántor akadályoztatása esetén azok helyettesítése. Pályázati határidő 1912 augusztus 1. Okleveles pályázók kérvényeiket a fenti határidőig alulírt iskolaszéki elnökhöz küldjék. Megválasztott állását 1912 szeptember 1-én köteles elfoglalni, s a szatmári egyházmegyei református tanító gyámin-tételnek jogos és kötelezett tagja.

Csenger, 1912 június 16.

Pótor Elemér,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A tiszaezlári református egyház pályázatot hirdet a harmadik — új — tanítói állásra. Javadalom: 1000, azaz Egyezer korona, ebből 900 korona államsegély, 100 korona az egyházi pénztárból; 2 szobás jó lakás, melléképületek és kert. Kötelessége: az egyháztanács által rábízott osztály vagy osztályok vezetése a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint és akadályoztatás esetén a kántor helyettesítése. Pályázati határidő július 6. Az állás szeptember 1-én okvetlen elfoglalandó. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. — Pályázati kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Tiszaezlár, 1912 június 22.

Kovács Lajos,
ref. lelkész, iskolasz. elnök.